

Meddelande om gräsrotsfinansiering

2013/14:FPM74

Finansdepartementet

2014-04-29

Dokumentbeteckning

KOM (2014) 172

Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt regionkommittén Ta tillvara på möjligheterna med gräsrotsfinansiering i Europeiska unionen

Sammanfattning

Gräsrotsfinansiering är en relativ ny och växande metod för att kanalisera medel till olika projekt och till små och nystartade företag. Kommissionen anser att denna metod kan ha stor potential för att tillföra medel till bl.a. små och medelstora företag, för att finansiera innovativa projekt och forskning och utveckling och därmed bidra till ekonomisk tillväxt. Det finns dock en hel del frågor som måste analyseras för att det ska vara möjligt att fullt ut ta tillvara på möjligheterna med gräsrotsfinansiering. Det handlar bl.a. om hur man ska uppnå ett tillräckligt konsumentskydd, rättssäkerhet, skydd av immateriella rättigheter och tillgångar samt undvika bedrägerier och onödigt betungande reglering.

Kommissionen ska som en del av sitt arbete för att främja finansieringsmöjligheter för små och medelstora företag under det kommande året närmare granska gräsrotsfinansiering. Kommissionen ska bl.a. påbörja olika studier för att kartlägga hur gräsrotsfinansiering används, dess potential för att finansiera forskning och utveckling och för att kartlägga hur självregleringen inom området fungerar. Kommissionen ska inrätta en expertgrupp som ska ge råd till kommissionen om bl.a. transparens, åtgärder för ökad kunskap om och förståelse för gräsrotsfinansiering samt övervaka utvecklingen av god praxis och bedöma om ytterligare åtgärder på EU-nivå kan vara nödvändiga. I samband med planerad översyn av olika EU-rättsakter ska kommissionen överväga om det kan vara lämpligt att anpassa

Regeringen ställer sig positiv till att kommissionen ska göra en kartläggning för att analysera hur gräsrotsfinansiering fungerar inom EU och öka förståelsen av och kunskapen om denna metod för finansiering. Gräsrotsfinansiering fungerar som ett komplement till traditionella finansieringskällor och det är bra att man undersöker vilka möjligheter som denna metod har att bidra till finansiering av innovativa projekt, forskning och utveckling inom Europa. Eftersom gräsrotsfinansiering bygger på medel från allmänheten är det särskilt viktigt med ett högt konsumentskydd. Det är också viktigt att främja åtgärder som innebär ökad transparens, minskad möjlighet till bedrägerier, och som främjar alternativa källor till finansiering för små och medelstora företag, innovativa, kulturella och sociala projekt samt forskningsprojekt. Det finns flera länder både inom EU och utanför som har regler om gräsrotsfinansiering och det är viktigt att ta del av erfarenheter från dessa länder. Regeringen anser emellertid att åtgärder på EU-nivå måste föregås av en djupare konsekvensanalys med särskilt fokus på konsumentskydd där intresset av företagens möjlighet att få finansiering vägs mot ett högt konsumentskydd.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Kommissionen presenterade den 25 mars 2013 en grönbok om långsiktig finansiering av den europeiska ekonomin. Därigenom inleddes ett tre månader långt offentligt samråd om hur tillgången till långsiktig finansiering i Europa ska förbättras. Avsikten med samrådet var att ge kommissionen ett bättre underlag när det gäller vilka åtgärder som kan vidtas för att stimulera tillgången till långsiktig finansiering i Europa. Kommissionen presenterade den 27 mars 2014 ett meddelande om gräsrotsfinansiering (Crowdfunding).

1.2 Förslagets innehåll

Meddelandets syfte och mål

Enligt kommissionen är ett av de största problemen för små och medelstora företag den begränsade tillgången till finansiering som dessutom har minskat under senare år på grund av den finansiella krisen. Det finns också många typer av projekt vars behov till finansiering inte tillgodoses genom befintliga finansieringskällor, t.ex. kulturella och sociala projekt. Genom gräsrotsfinansiering kan sådana projekt och företag finansieras, ofta redan i ett tidigt skede.

Meddelandet syftar till att redovisa kommissionens planer på att undersöka hur möjligheterna med gräsrotsfinansiering kan tas tillvara på EU-nivå. Kommissionens arbete syftar också till att förbättra kunskapen och medvetenheten om gräsrotsfinansiering, att uppmuntra bästa praxis och att främja gränsöverskridande gräsrotsfinansiering med starkt investerarskydd. Kommissionen tar upp möjligheten att använda offentliga medel tillsammans med privata medel för att finansiera projekt som annars har svårt att få finansiering. Enligt kommissionen bör sådan finansiering undersökas närmare om ett marknadsmisslyckande kan påvisas. För att åstadkomma detta ska kommissionen göra olika studier och kartläggningar och rapportera om detta under 2015.

Gräsrotsfinansiering

Gräsrotsfinansiering innebär att någon vänder sig till allmänheten för att under en begränsad tidsperiod samla in pengar till ett specifikt projekt eller för ett specifikt syfte. Oftast bidrar ett stort antal personer med små summor till dessa projekt (det finns dock fall där individer bidrar med stora summor). Mötet mellan den som samlar in pengarna och investerarna sker via sociala medier och särskilda internetplattformar för sådana ändamål. Denna finansieringsform har under år 2012 bidragit med cirka 735 miljoner euro till olika projekt inom Europa och uppskattningsvis till 1 miljard euro för år 2013. En halv miljon olika projekt inom Europa finansieras genom gräsrotsfinansiering.

Gräsrotsfinansiering kan delas in i två huvudsakliga kategorier. Gräsrotssponsring, som är den vanligaste formen, medför ingen finansiell avkastning. Donationsbaserad gräsrotsfinansiering och gräsrotsfinansiering baserad på belöningar eller på förhandsförsäljning tillhör denna kategori (se ordlista). Det är också i denna kategori som gränsöverskridande verksamhet framför allt förekommer. Den andra huvudsakliga kategorin är förknippad med krav på finansiell avkastning och inkluderar gräsrotsinvesteringar och gräsrotsutlåning. Gräsrotsinvesteringar kan antingen vara ett system som bygger på vinstdelning eller ett system som sker i form av investeringar i värdepapper (aktier eller skuldebrev). När det gäller gräsrotsinvesteringar och gräsrotsutlåning förekommer gränsöverskridande verksamhet endast i begränsad utsträckning.

Fördelar och utmaningar med gräsrotsfinansiering

Enligt kommissionen kan gräsrotsfinansiering främja entreprenörskap, fungera som ett marknadsföringsverktyg, öka kunskapen om marknaden och ge erfarenheter som gör människor mer anställningsbara. Fördelen för

investerare och deltagare är en större valmöjlighet beträffande investeringsmöjligheter, en känsla av delaktighet och närmare kontakt med projektet. Gräsrotsfinansiering har enligt kommissionen särskilt stor potential som finansieringskälla när det gäller innovativa projekt, forskning och utveckling samt företag eller projekt som inte är tillräckligt mogna för att kunna få finansiering från traditionella finansieringskällor.

Olika typer av gräsrotsfinansiering träffas av olika regler på EU-nivå och på nationell nivå, t.ex. beträffande marknadsföring, regler om konsumentavtal och regler om statligt stöd och konkurrens. En utmaning för alla typer av gräsrotsfinansiering, särskilt när det gäller gränsöverskridande verksamhet, är dels olika rapporteringströsklar i olika länder för att bekämpa penningtvätt, dels ett fragmenterat system för patent inom Europa. Det finns stora risker med att ge information om innovativa idéer för att attrahera finansiering om det är svårt att få patent. Enligt kommissionen bör båda dessa problem å andra sidan minska genom den översyn av lagstiftning på EU-nivå som pågår för närvarande. Beroende på om den organisation som förmedlar gräsrotsfinansiering tar betalt för sina tjänster eller inte kan även andra EU-rättsliga regelverk vara tillämpliga. Gräsrotsfinansiering som ger rätt till finansiell avkastning kan också träffas av ytterligare regler på både EU-nivå och nationell nivå, t.ex. prospektregler. Enligt kommissionen är osäkerheten beträffande gällande reglering en utmaning som måste hanteras.

Enligt svaren på kommissionens offentliga samråd om gräsrotsfinansiering (som hölls mellan den 3 oktober och 31 december 2013) fungerar gräsrotsfinansiering utan finansiell avkastning bra när det gäller gränsöverskridande verksamhet. En tredjedel av de svarande ansåg dock att åtgärder på EU-nivå behövs för att underlätta marknadstillträdet eller för att förbättra skyddet för bidragsgivarna. Det som ofta nämndes som det största hindret mot gränsöverskridande verksamhet var det oklara rättsläget. När det gäller gräsrotsfinansiering med finansiell avkastning ansåg nästan hälften av de svarande att åtgärder på EU-nivå behövs för att säkerställa ett tillräckligt skydd för investerarna när det gäller gräsrotsfinansiering i form av utlåning och säkerheter samt bättre information om avgifter, risker, räntesatser och förväntad avkastning för att främja den inre marknaden.

Vägen framåt

Kommissionen avser att närmare undersöka gräsrotsfinansiering i syfte att stödja utvecklingen av denna modell för finansiering på ett sätt som främjar den inre marknaden och som tillgodoser höga krav på konsumentskydd. Följande åtgärder kommer att vidtas av kommissionen innan kommissionen rapporterar om utvecklingen under 2015:

- Genomförandet av en bred studie om gräsrotsfinansiering inklusive vilka typer av gräsrotsfinansiering som används i olika typer av projekt under 2014.
- Genomförandet av en studie om möjlighet att genom gräsrotsfinansiering finansiera forskning och utveckling samt innovation.
- Inrättandet av en expertgrupp för att öka kunskapen om gräsrotsfinansiering, tillhandahålla information och utbildning för de som använder sig av gräsrotsfinansiering, arbeta för förbättrad transparens och information om bästa praxis och för att identifiera problem som behöver åtgärdas.
- Övervakning av branschens arbete med att utveckla standarder för att bl.a. skydda konsumenter från bedrägerier och för att se till att det finns system för hantering av konsumenters klagomål.
- Hålla seminarier om regleringsfrågor för att främja gränsöverskridande verksamhet samt vid behov bedöma om det är nödvändigt att utfärda rekommendationer.
- Bedöma om ytterligare åtgärder på EU-nivå kan vara nödvändiga.
- Övervaka internationellt arbete inom området.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Meddelandet avser kommissionens närmare undersökning av gräsrotsfinansiering och bedömning om det krävs åtgärder på EU-nivå.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Eftersom det är fråga om ett meddelande är detta inte aktuellt.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen är positiv till att kommissionen utför studier för att belysa hur gräsrotsfinansiering fungerar inom EU. Det är viktigt att främja åtgärder inom området som innebär ökad transparens, minskad möjlighet till bedrägerier, ökat konsumentskydd och som främjar alternativa källor till finansiering för små och medelstora företag, innovativa, kulturella och sociala projekt samt forskningsprojekt. Det finns flera länder både inom EU och utanför som har reglerat området och det är viktigt att ta del av erfarenheter från dessa länder. Regeringen anser emellertid att åtgärder på EU-nivå måste föregås av en djupare konsekvensanalys med särskilt fokus på konsumentskydd, där företagens möjlighet att få finansiering vägs mot ett högt konsumentskydd.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

2013/14:FPM74

Meddelandet har ännu inte varit föremål för diskussion bland medlemsstaterna och det finns därför ingen tydlig bild av övriga medlemsstaters ståndpunkter. Frågan är dock aktuell i flera medlemsstater och de har hanterat den på olika sätt. I vissa länder som Tyskland, Nederländerna och Belgien finns det riktlinjer för gräsrotsfinansiering. Frankrike, Storbritannien, Italien och Spanien har vidtagit åtgärder för att reglera gräsrotsfinansiering eller överväger att göra det.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Någon yttrande om meddelandet har ännu inte gjorts tillgängligt.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Meddelandet har inte remitterats.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Eftersom det är fråga om ett meddelande är detta inte aktuellt.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Eftersom det är fråga om ett meddelande är detta inte aktuellt.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Kommissionen kommer att rapportera om sitt arbete med frågan under 2015.

4.2 Fackuttryck/termer

Gräsrotsfinansiering (crowdfunding): En metod för att finansiera projekt eller idéer. Metoden avser ett öppet erbjudande som riktas till allmänheten för att anskaffa medel för ett visst projekt ofta via internet och sociala medier. Sådana erbjudanden är öppna bara under en begränsad tid. Som regler handlar det om en större grupp givare som vardera bidrar med mindre belopp, men det finns undantag.

Gräsrotssponsring (crowdsponsoring): Gräsrotsfinansiering utan krav eller förväntan på finansiell avkastning och som består av donationsbaserad

gräsrotsfinansiering eller gräsrotsfinansiering baserad på belöningar eller på förhandsförsäljning.

2013/14:FPM74

Donationsbaserad gräsrotsfinansiering: När rena donationer samlas in för ett projekt. Oftast handlar det om välgörande ändamål.

Gräsrotsfinansiering baserad på belöning eller på förhandsförsäljning: Gräsrotsfinansiering där bidragsgivarna får någon symbolisk förmån eller gratisexemplar av en produkt som utvecklas med de medel som samlas in.

Gräsrotsinvestering: Gräsrotsfinansiering med förväntan på finansiell avkastning. Detta kan ske i form av ett system för vinstdelning eller genom investeringar i värdepapper.

Gräsrotsfinansiering med vinstdelning: Ett system där en andel i de framtida vinster som projektet genererar utlovas till investerare.

Gräsrotsfinansiering genom investering i värdepapper: Investeringar som sker i aktier eller skuldebrev.

Gräsrotsutlåning: Gräsrotsfinansiering med krav eller förväntan på finansiell avkastning. Bidragsgivare lånar ut pengar och de som organiserar kampanjen utfäster sig att betala tillbaka kapitalbeloppet på givna villkor, oftast med ränta.